

Scandinavisch Koor

Het Scandinavisch Koor bestaat uit ongeveer twintig leden. Onder leiding van dirigent Gro Rapstad zingt het a capellakoor liederen van uitsluitend Scandinavische componisten in de originele talen: Deens, Noors en Zweeds. Het repertoire is een dwarsdoorsnede van de Scandinavische koormuziek: klassiek en modern, volksmuziek, geestelijk en wereldlijk. Het koor repeteert eens per twee à drie weken op zaterdagmorgen van 10-13 uur in het Witte Kerkje, Kampstraat 8 in Baarn.
Info: www.scandinavischkoor.nl

Van het bestuur

We zijn weer begonnen

Na een lang zomerreces zijn we weer begonnen met repeteren. Onze eerste repetitie-ochtend op 7 september viel samen met het Cultureel Festival Baarn en zo stonden we nog diezelfde dag – uitgerust en enthousiast – met een kleine maar fijne selectie uit ons Deense, Noorse en Zweedse repertoire in de Pauluskerk op het Klassiek Podium.

Agenda najaar 2019

- Zaterdag 21 september 2019 doen we (voor het eerst) mee aan Vestival Vocaal in Naarden.
- Zondag 8 december 2019 is het jaarlijkse winterconcert in het Witte Kerkje in Baarn. Het thema is 'Sneeuw'. Informatie volgt op de website.

Toekomst

Het Scandinavisch Koor heeft verzoeken gekregen van andere koren om samen te werken. Spannende ontwikkeling! Het is nu nog te vroeg er meer over te zeggen, maar dan weet u dat nieuwe uitdagingen op de plank liggen en we houden u op de hoogte.

Winterconcert 'Mens vi venter'

Het winterconcert was in 2018 wat eerder in december gepland dan in andere jaren en het ging dus, op zondag 9 december, meer om een advents- dan om een kerstconcert. Motto van het concert was 'Mens vi venter', wat 'Terwijl wij wachten' betekent. Dirigent Gro Rapstad en de koorleden hadden drie maanden hard gewerkt aan de 21 liederen en nu was het zo ver. Alle plaatsen in het Witte Kerkje waren verkocht.

Om 16 uur liepen de koorleden in twee lange rijen langs het publiek zingend naar het podium. Het concert was begonnen. Bij ieder lied werd een mooie foto en een korte uitleg van het lied geprojecteerd. De selectie van de liederen was - onder invloed van denieuwe dirigent - enigszins anders dan de koorleden gewend waren bij de winterconcerten. Er waren mooie, stemmige liederen, waarvan sommige met een melodie van niet-Scandinavische oorsprong. Een voorbeeld daarvan was 'Det hev ei rose sprunge', herkenbaar als het zeventiende eeuwse 'Es ist ein Ros entsprungen' van Michael Praetorius. Maar het koor zong – getooid met een rood-witte kerstmannenmuts – ook grappige kerstliederen. Zo was daar het lied over

Foto: Geert Zimmermann

Rudolf, de lelijke verschoppeling onder de rendieren die zijn triomf beleeft als hij de verdwaalde kerstman (Julenissen) de juiste weg kan wijzen. Een ander vrolijk lied ging over Julenissen die rustig wil genieten van zijn kerstmaaltijd, maar daarbij gestoord wordt door een groepje ratjes die ook zin in lekkers hebben.

Voor twee mensen van het koor was het wel een heel bijzondere dag: zanger Piet Groen werd op deze dag tachtig en ook dirigent Gro was jarig. Voor hen brachten de koorleden enthousiast Scandinavische verjaardagsliederen ten gehore.

Al met al was het een fijn concert met een mix van serieuze en luchthartige liederen. Toen na het applaus ook de toegift geklonken had, ontmoetten koor en publiek elkaar traditiegetrouw bij warme wijn en koekjes.

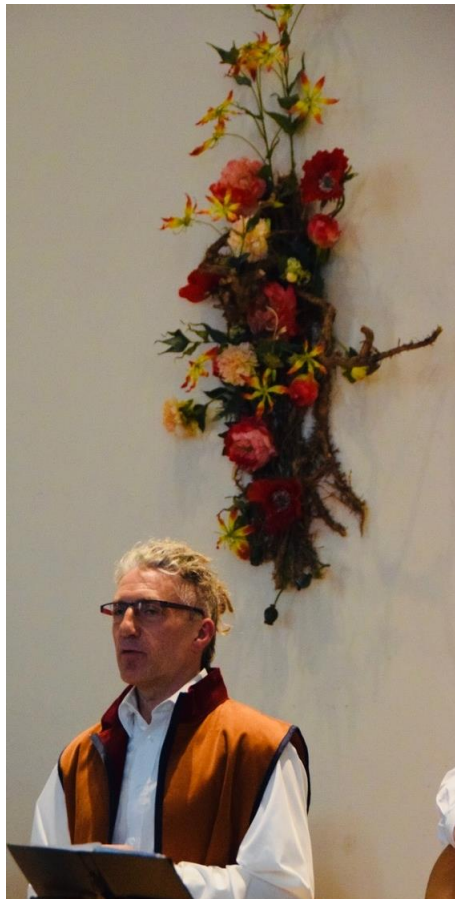
Bas van Geel

Bloemen aan de muur

Bij het rigoureuze terugsnoeien van de Hedera helix die tegen de zijgevel van ons huis groeit, kwam ik een fraai in en door elkaar gegroeid stuk hoofdstam tegen, dat ik met enige moeite van de muur verwijderd heb. Omdat ik mijn hele werkzame leven lang met vormen en kleuren gewerkt heb, vroeg ik me ook nu meteen weer af wat kan ik met deze vorm zou kunnen doen. Bewaren dus!

In onze vensterbank stond al maandenlang een grote ovale bak van aardewerk met daarin zijden bloemen. Nep, zogezegd. Ik kwam op het idee om echt en nep te combineren tot een geheel. Deze creatie kwam aan de muur achter het podium van het Witte Kerkje te hangen tijdens het lenteconcert op 19 mei 2019, op de plek van het kruis. Dat zag er goed uit! Een volgende keer probeer ik voor die plek weer een ander mooi en passend stuk te maken.

Piet Groen

Tenor Claes Jansson met achter zich de muurbloemen
Foto: Geert Zimmermann

Conductor's Corner

Een koor moet bewegen

Een dik jaar zijn het Scandinavisch Koor en ik nu samen. Een jaar dat in de lente van 2018 begonnen is met twee concerten op Schokland – bijna zonder repetitietijd – in de kerk daar. Voor mij was dat een verrassende en uitdagende manier om kennis met het koor te maken.

Na de zomervakantie zijn we meteen aan de slag gegaan met voorbereidingen voor het kerstconcert, dat een volle zaal trok. We hebben 'nisser' gezien en plezier gehad. Het zomerconcert stond in het teken van bruiloft en liefde. Zingende en dansende koorleden tussen het publiek in de

gangpaden van het Witte Kerkje. *Jaja, het koor beweegt! Dat is heel belangrijk, want een koor dat stilstaat gaat nooit vooruit.*

Seizoen 2019-2020 zit vol verrassingen. Het thema van het winterconcert 2019 is 'Sneeuw'. We zijn aan het brainstormen over sneeuwpoppen in de concertzaal. Er liggen zelfs al plannen voor het lenteconcert 2020 in de week. Maar daarover later.

Zaterdag 21 september zingen we op het Vestival Vocaal in Naarden Vesting, een tweejaarlijks korenfestival. Mooi weer is al besteld en we hebben fijne ruimtes voor onze twee optredens gekregen: het Comenius Museum en het stadhuis. Heel indrukwekkend is de opening in de Grote Kerk met alle zangers tegelijk.

Ik wens het koor en alle Nieuwsbrieflezers een mooi zang- en luisterseizoen toe!

Gro Rapstad

Van eenkleurig kant-en-klaar tot bonte bloemenkrans

In Noorwegen en Zweden draagt men bij het Midzomerfeest een bloemenkrans in het haar. Ook bij bruiloften wordt soms een bloemenkrans op het hoofd gedragen.

De thema's van de liederen uit ons lenteconcert op 19 mei 2019 waren onder andere natuur, liefde en bruiloft. Om na de pauze een andere uitstraling te geven aan het optreden, had onze

voorzitter Nienke bedacht de vrouwen te tooien met een bloemenkrans. bloemen zijn duur en onpraktisch dus keek zij uit naar kunstbloemen. Maar wat er op de markt was sprak haar niet zo aan. Uiteindelijk vond zij bij de plaatselijke toko kransen die met wat aanpassingen tot een mooi resultaat zouden kunnen leiden. Op de foto's hierbij ziet u een paar kant-en-klaar gekochte kransen, de losse onderdelen na enig sloopwerk, het gereedschap en het schitterende eindresultaat zien.

Arja Lodder

Betty van der Hulst

Ontmoeting met een koorlid

Het Scandinavisch Koor groeit gestaag. Een van de nieuwelingen is Betty van der Hulst. Een gesprek met haar verklapte twee rode draden in haar leven: zingen en Scandinavië. Met een recente, verrassende ontdekking in de Scandinavische rode draad.

Betty was er al jong bij. Op haar zesde begon ze bij De Schellebellen, de voorloper van Kinderen voor Kinderen. Een strenge zangpedagoge, Paula van Alphen, stoomde de kinderen klaar voor optredens op radio en televisie en voor geluidsopnames die te gebruiken zijn voor muzieklessen op scholen. Op youtube staat nog een filmpje van een sinterklaas-programma met Mies Bouwman waar De Schellebellen de liedjes tussendoor zongen (de link is te lang om hier te kopiëren, dus even googelen op Schellebellen en Mies Bouwman).

Op haar twaalfde hield Betty het kinderkoor voor gezien en pas toen ze 25 was heeft ze het zingen weer opgepakt. Dat gebeurde in Noorwegen.

Scandinavië

"In Nederland was er na mijn afstuderen bijna geen werk voor diëtisten, maar een Noorse vriendin wees mij erop dat er in heel Scandinavië juist een tekort was. Zij adviseerde me om een jaartje naar de *Folkehøyskole* van Elverum te gaan om de Noorse taal te leren en om van daaruit te solliciteren. De taal kreeg ik onder de knie maar met de baan lukte het niet doordat de procedures lang waren. Of er kwam toch nog een Noorse diëtist om de hoek kijken en die had dan voorrang op buitenlanders. Dus keerde ik terug naar Nederland. Ik ging werken bij de Medische opvang van AZC Amersfoort." Daar ontmoette Betty

een in Italië opgegroeide Nederlandse arts en ze verhuisde met hem en hun zoon van drie maanden naar een huis dat uitkeek over de heuvels van Ventimiglia en de Middellandse Zee. Ze woonde daar bijna 25 jaar en er kwam een dochter bij. In huis klonk altijd wel muziek; er werd druk op verschillende instrumenten geoefend. "Soms speelden we samen op piano, cello, trompet en altblokfluit. Ik zat in het bestuur van de plaatselijke muziekschool."

De herinnering aan Noorwegen raakte op de achtergrond. "Geen groter contrast dan tussen Italië en Noorwegen."

Zingen

In Italië zong Betty in het prestigieuze koor *Troubar Clair*. Die naam is afgeleid van *trovare chiaro* wat betekent dat poëzie en muziek op een heldere manier bij elkaar komen. De muziek verwijst naar een traditie van middeleeuwse troubadours. "We zongen van alles: klassiek, popmuziek, *rinascimentale*, volksmuziek, kerkmuziek en we zongen vaak op bruiloften en pleintjes. *A Midsummernight's dream* met het symfonie-orkest van Sanremo werd opgenomen op cd. En iedere zomer organiseerden we een zangweek in een lief bergdorpje, waar koorzangers uit binnen- en buitenland op af kwamen."

Net terug in Nederland op de Zaanse Schans

Foto: Stéphanie Mane

Sfeer van Noorwegen

Anderhalf jaar geleden heeft Betty de grote stap van Italië naar Soest gezet, in haar uppie, maar haar zanglust nam ze mee. "Ik wilde graag in een Nederlands koor in de buurt zingen. Toen zag ik een aankondiging van het winterconcert van het Scandinavisch Koor. Op internet vond ik opnames van een ander concert van dat koor en ik was ontroerd. De sfeer van Noorwegen kwam weer terug. Op de *Folkehøyskole* in Noorwegen begonnen we elke lesdag met een lied!"

Ze kwam naar het Winterconcert van 2018. In januari 2019 kwam ze kijken bij een repetitie in Baarn en vroeg ze of ze mee mocht zingen. Betty bleef, ook al betekende het dat ze onmiddellijk zo'n twintig liederen moest instuderen.

Bij de alten voelt ze zich thuis. "Alten zijn ondersteunend of zingen dwars ertegenin. Soms lekker in mineur. Het leuke van zingen in een koor vind ik dat je de hele tijd moet *fine tunen* met de anderen om je heen."

De aanpak van de Noorse Gro Rapstad bevalt haar. "De dirigent in Italië was een pianiste met een absoluut gehoor, maar ze was 'een generaal'. Daarom vind ik het zo leuk om met Gro te zingen. Ze geeft ons *power*. Emotioneel is dat heel prettig."

Scandinavische draad

Ten slotte leidde de Scandinavische draad door haar leven tot een verrassing. Heel recent en onverwacht ontdekte Betty via een dna-test dat ze Scandinavische voorouders heeft. De cirkel is rond. En het Scandinavisch Koor is blij met haar.

Annelize van Dijk

Een pretentieloze ontmoeting

Zweden 2019, een lichtbewolkte zomerdag in Värmland. We brachten die dag een bezoek aan Hembygdsgården i Ransäter. Daar was een evenement met oldtimers en oude tractoren, maar eigenlijk bleek het een enorme retromarkt te zijn; een rommelmarkt met ook mooie spullen. Serviezen, houtsnijwerk, meubels, boeken, lp's, kleding, schoolplaten, muziekinstrumenten, en uiteraard een hele hoop troep.

Het is een druk bezocht evenement. Auto's worden naar parkeervelden geleid, bezoekers die betaald hebben, worden door behulpzame dames voorzien van een armbandje. En dan kan het dwalen langs kramen en door schuren beginnen. Je ogen uitkijken, speuren en keuren. Uiteindelijk struin ik door een schuur waar onnoemelijk veel lp's verkocht worden. Ik zoek altijd wel naar cd's met Zweedse muziek, soms vind ik een uitgave van een amateurkoor dat deels hetzelfde repertoire zingt als het

Scandinavisch Koor. Achter een tafel met wat stapeltjes oude cd's staat een bescheiden ogende man. Maar er liggen ook nieuwe cd's met jazz-muziek van artiesten die ik niet ken. Mijn oog valt op een klein stapeltje cd's met als titel *Gustaf Fröding En hög visa*. Ah, van de Zweedse dichter Gustaf Fröding heb ik ooit (vertaalde) gedichten gelezen. Dus dat is vast wel leuk. Er zit ook muziek bij, zie ik. In de paar woorden Zweeds die ik me tijdens zo'n vakantie weer herinner zeg ik de verkoper dat ik deze cd graag wil kopen. Hij is enthousiast over mijn keuze en wijst me op de muzikant Christer Karlberg, die de muzikale leiding heeft bij de cd. Ik ben geen cultuurbarbaar, maar die naam zegt me niets. Ik zeg dat ik deze cd wil kopen omdat ik gedichten van Gustaf Fröding gelezen heb.

De verkoper vouwt het mapje open, wijst op een foto aan de binnenkant en zegt me dat hij dat is. Ik kijk naar de foto, en ja, als je goed kijkt, is hij dat. Maar wel een tijdje geleden (later ontdek ik dat de cd twintig jaar geleden is opgenomen). Dat hij aan deze cd heeft meegewerkt, maakt de aankoop voor mij heel speciaal, zeg ik hem.

Een paar weken later, terug in Nederland, zet ik de cd op. Een goeie aankoop, vind ik. Gedichten worden voorgedragen en gezongen en begeleid door muziek. Het klinkt mooi. Ondertussen google ik de verkoper: Lasse Zackrisson. Tja, ik had wel een handtekening kunnen vragen, realiseer ik me nu. Een muzikant, muziekproducent en filmregisseur die zijn sporen verdiend heeft. Hij werkte onder meer als theatermuzikant bij *Dramaten*, het Stadtheater van Stockholm, hij was voorzitter van de Zweedse nationale vereniging *Visan*, maakte radioprogramma's en was redacteur. Ook de andere namen op de cd zijn niet de minsten.

Een bijzondere ontmoeting en mooie cd voor slechts vijftig Zweedse kronen, nog geen vijf euro.

Paula van der Horst

• Redactie en vormgeving: Annelize van Dijk, Haya Drost, Willem Hekhuis, Arja Lodder